

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

IX. Quæ quarta est de ceremonia Cinerum, duo de cineribus tractat; Cur benedicantur, & cur hæc ceremonia fiat initio Quadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56333)

FERIA QUARTA CINERUM,
CONCIO QVARTA,
DE CINERIBUS.

De Benedictione Cinerum, & cur initio Quadragesimæ.

Memento homo quia cinis es, & in cinerem reverteris.

QUOD olim Deus Jeremiæ in cap. 19. præcepit, idem hodie mihi à Deo mandatū intelligo. *Hæc dicit Dominus, vade, & accipe lagunculam figuli teste am à senioribus populi, & à senioribus Sacerdotum, & egredere ad vallem filij Ennom, quæ est juxta introitum portæ fictilis, & prædicabis ibi verba quæ ego loquar ad te, scilicet, ut dicebam i. concione, & repetere placet, utpote dignum memoria, Jeremiam multa & miranda locuturum ad populum impium convertendum, amandavit in vallem filij Ennom per portam fictilem, seu sterquilinij, ut ibi cætu facto concionaretur, & testaceum vas, quod manu gerebat, in omnium oculis frangeret: Vallis Ennom locus fuit in quo sepulchretum, unde Septuaginta Interpretes vertunt Polyandrium, hoc est, ex usu Ecclesiæ, cœmeterium: Eò vocantur Hæbræi, ut communi tumulo cōsiderato, novissima sua in memoriam revocent: ad idē iuvabat vicinæ portæ intuitus, quæ vocatur sterquilinij, & vas fictile Jeremiæ manu fractum, ut scirent se brevī in pulverem ac lutum redactos,*

proijciendos in sterquilinium: sed vide plura in una voce mysteria; etenim vallis ennom significat, ut ait Sanctus Hieronymus, vallem gratiæ: Hebræum enim Hanan est, gratis dari, à quo ductum nomē Ennom gratiam significat: vel significat vallem eiulatus à verbo Naham, rugire & eiulare: ut scias novissimorum contemplationem sæpe multos commovere, ac lacrymas eiere, & eiulatus: sed subito commutantur in vallē gratiæ; quia Deus solet esse propitius lacrymis. Certè nihil est expressius hac figurâ, ut significetur quod fit in Ecclesia: quia Concionatores mittuntur in vallem Ennom, ut ibi populum congregent; nam cōciones initium habent à cerimonia cinerum, & prima Ecclesiæ concio est: *Memento homo quia cinis es, & in cinerem reverteris*: quod eum vobis explico, quid aliud est quam vas fictile vobis præsentibus frangere, ac vos deducere in vallem filij Ennom per portam fictilem, seu sterquilinij? Quod vobis faventibus aggredior, ac ne diutius vos morer, postquam ceremoniam cinerum attentius, ac diligentius perpendi; nil verius existi-

existimavi, quàm si dicerem hanc omnem ceremoniam nihil esse aliud, quàm propositum nobis ab Ecclesia mortis sacramentum; nam si B. Gregorius Nyssenus orat. de Beat. appellat cœmeteria, naturæ nostræ, seu infirmitatis nostræ mysteria, atque sacramenta, multo magis hanc ceremoniam dicere possum naturæ nostræ, seu mortalitatis nostræ sacramentum. Sed quoniam longum esset omnem huius sacramenti naturam evolvere, & quia id aliàs à nobis ulterius factum est, duo tantum explicare agredior. Primum est, cur priusquàm cineres in caput singulorum iaciantur, benedicuntur peculiari benedictione: alterum, cur ea ceremonia initio Quadragesimalis jejunii fiat.

Circa primum caput, cur cineres benedicantur: Certum est in omni sacramento esse aliquem ritum sacrum, & aliquam intervenire benedictionem: cum itaque in hac ceremonia dixerim contineri quoddam mortis sacramentum, nihil mirum est si in usu sit aliqua benedictio. hoc dictum in communi, quæ sequuntur peculiaris sunt, & huius ceremoniæ propria.

Prima itaque ratio petitur, ut impleatur figura veteris Testamenti, Numer. 19. ubi post descriptum sacrificium vaccæ rufæ, cuius omnes partes comburebantur, pellis etiam, & fimus, subditur: *Colliget autem vir mundus cineres vaccæ, &c. ut sint multitudini filiorum Israël in custodiam, & in aquam aspersionis.* In quâ rem, ut diximus nuper, sic philosophatur Philo Iudæus libro de offerentibus victimas. Cæteri ferè omnes, (inquit) aquâ lustrantur, marinâ plerique aut

fluviali, aut è fontibus petita: At Moses cinere præparato, è sacri ignis reliquiis, de hoc nonnihil sumptum iubet in vas infudi, ac deinde aquam; tum hyssopi ramo in hac temperatura tincto lustrandos aspergi: cuius rei significatio hæc est; admonet eos qui ad Dei cultum accedunt, ut ante omnia seipsum noscant, & suam essentiam; nam quisquis seipsum ignorat, quomodo potest summam illam & excellentissimam Dei potentiam percipere? Est igitur nostra, quantum ad corpus, essentia, terra & aqua, id quod docemur hac purificatione, quando hoc ipsum creditur ad purgandum utilissimum nosse seipsum: ex quibus, & quàm nihili rebus constemus, ex aqua & cinere; nam hæc representatio confestim arrogantiam insidiatricem animo eximit, simulque superbiam; atque ita Deum homini conciliat infensum huiusmodi vitiis, &c. Itaque aspersione hac sic excitamur, & tangimur, quasi hæc ipsa elementa, terra & aqua nos appellent in hunc modum: Nos sumus vestri corporis essentia: ex nobis natura, id est ars divina, contemperatis, effinxit humanam speciem: ex nobis compacti prodistis in lucem, in nos rursus solvendi post obitum: nihil enim in nihilum recedere natura patitur; sed unde est initium, eodè finis redit. Hæc ille.

Secunda ratio est; quia cum triplex esse possit mortis cõsideratio, una philosophica & naturalis: altera prophana & impia: Tertia religiosa & Christiana: hinc docemur, repudiandam esse impiam, non sufficere philosophicam: tertiam itaque exigi à nobis sacramentum & religio

religiosam, unde cineres sacri, & consecrati nobis exhibentur. Age enim hæc tria hominum genera audiamus de morte differentia. Vis Philosophum: multa quidem ille præclare differet, sed omnes suas considerationes, & consequentias præsentem hac visâ, & sæculo includet.

Primò aget de mortis necessitate. Seneca de Naturalib. quæstionibus cap. 32. Mors naturæ lex est, mors tributum, officiumque mortalium: Et in Consol. ad Polyb. capite 22. Diutius accusare fata possumus, mutare non possumus: stant dura, & inexorabilia, nemo illa convitio, nemo fletu, nemo causâ moveret, nihil unquam parcunt ulli, nec remittunt; unde sequitur non esse timendam, cum certa sit, & inevitabilis: immò hac conditione vitam accepimus, ut redderemus: Et epistolâ 77. Tu nescis unum esse ex vitæ officiis mori? nec mirum; nam ut ait in Consol. ad Polyb. Quidquid cœpit, & desinit. Et epist. 30. Vivere noluit, qui mori non vult: vita enim cum exceptione mortis data est, ad hanc itur, quàm ideo timere dementis est, quia certa expectantur, dubia metuuntur: mors necessitatem habet æquam & invictam. Itaque universum illud quod videmus, aliquando peribit. Et eadem quæ supra 77. Eat nunc aliquis & singulas complectet animas: Carthaginis ac Numantia, Corinthique cinerem, & si quid altius cecidit, lamentetur. Eat aliquis, & fata tantum aliquando nefas ausura, sibi non pepercisse conqueratur: Sic Augustinus videns Hipponem civitatem à Wandalis capi, hæc se cogitatione solatur: non erit magnus, magnum

putans, quòd cadunt ligna & lapites, & moriuntur mortales.

Secundò, de mortis facilitate ac celeritate: de qua sic hominem affatur Deus apud eundem Sen. libro de providentia c. 6. Ex omnibus rebus, quas esse vobis necessarias volui, nihil feci facilius quàm mori: prono animam loco posui, trahitur: Non tam longas in exitu vobis quàm in trantibus moras posui. Corpora opima taurorum exiguo concidunt vulnere, & magnarum virium animalia humanæ manus ictus impellit. Tenui ferro commissura cervicis abrumpitur, & cum articulus ille, qui caput collumque committit, incisus est, tanta illa molas coruit. Non in alto latet spiritus, nec utique ferro eruentus est: non sunt vulnere impresso scrutanda præcordia. In proximo mors est. Non certum ad hos ictus destinavi locum: quacumque pervium est: ipsum illud quod vocatur mori, quo anima discedit à corpore, brevius est quàm ut sentiri tanta velocitas possit, &c. Quidquid est, properat. & quid erubescitis? quod tam cito fit, timetis diu?

Tertiò, de eius cõmunitate: Idem epistolâ 30. quis queri potest in ea conditione se esse, in qua nemo non est: prima enim pars æquitatis est æqualitas. Et epist. 77. Eò ibis quò omnia eunt. Quid tibi novum est? ad hanc legem natus est. Hoc patri tuo accidit, hoc matri, hoc maioribus, hoc omnibus ante te, hoc omnibus post te. Series in victa & nullâ mutabilis ope, illigat, ac trahit cuncta, quantus te populus moriturum sequetur, quātus comitabitur!

Quarto de eius contemptu. Nam ad

O

sum-

summum mors facit non esse: quâ de re pulchrè Idem epist. 77. Nonne tibi videbitur stultissimus omnium qui fleverit, quod ante annos mille non vixerit: æque stultus est, qui flet, quod post annos mille non vivet: Hæc paria sunt, non eris, nec fuisti; utrumque tempus alienum est: addo quod vita non magni est æstimanda, itaque neque mors magnopere timenda. Non est res magna vivere, omnes servi tui vivunt, omnia animalia: non igitur magnum erit rem adeo vilem amittere.

Quintò de eius optabilitate. Idem in Consul: ad Martiam cap. 19. Mors omnium dolorum, & solutio est, & finis: mors optimum naturæ inventum; omnibus finis, multis remedium, quibusdam votum. Et epist. 24. Mors nos aut consumit aut emittit, emissis meliora restant, onere detractò, consumptis nihil restat. Et epist. 65. Mors quid est? aut finis est, aut transitus: nec desinere timeo; idem est enim quod non cœpisse, nec transire, quia nusquam tam angustè ero: ac si nihil esset aliud, certè nos à vitæ fastidio liberaret. Et epist. 24. Quosdam subit eadem faciendi, videndique satietas, & vitæ non odium, sed fastidium. Quousque eadem? nempe expergiscar, dormiam, satiabor, e-furiam, algebo, æstuabo: nullius rei finis est, sed in orbem nexa sunt omnia, fugiunt, ac sequuntur: diem nox premit, dies noctem, æstas in autumnum desinit, autumno hyems instat, quæ verè compefcitur, omnia transeunt ut revertantur; nihil novi video, nihil novi facio. Fit aliquando & huius rei nausa: multi sunt qui non accerbum iudicent

vivere, sed superfluum. Et epist. 77. Cogita quândiu iam idem facias, cibus, somnus, libido, per hunc circulum curritur. Mori velle non tantum prudens, & fortis, & miser, sed etiam fastidiosus potest.

Hæc & alia plura, sed non altiora de morte Philosophus naturalis & moralis diceret; verum hæc omnia non ultra vitam præsentem, & consequenter hoc sæculo omnia includuntur; quare vera quidem illa esse dixi, sed non sufficerent.

Alterâ dixi mortis considerationem planè prophanâ, qualis ferè est in atheis & irreligiosis hominibus, qui mortem non aliter considerant, quam ut totalè hominis extinctionem, de quibus dicitur Sap. 2. *Dixerunt enim cogitantes apud se, non redè.* Duo scilicet in illis damnatè imprimis perversam mortis considerationem: deinde malam consequentiam, quos proinde Sapiens coarguit: primò ignorantia & stupiditatis: 2. summæ imprudentia, ac temeritatis: tertio damnadæ & horrendæ impietatis. vide ignorantiam ac stupiditatem, quoniam humanam cõditionem ignorant, quam similem belluis faciunt, dū dicunt mortalem; nam si in hac vita tantum sperantes effemus, non tantum reliquis hominibus miserabiliores effemus, sed etiam brutis animantibus: sed vide quo ipsi fundamento nitantur. Primò, quia vita hominis, & brevis est, & variè vexata: *Exiguū, Scū tædio est tempus vitæ nostræ.* Secundò, quia mors est inevitabilis: *Et non est refrigerium in fine hominis.* Vatablus, non est remedium contra obitum hominis. Tertio, quia nemo est rever-

est reversus ab inferis: *Et non est qui agnitus sit reversus ab inferis.* Quarto, quia ortus, & interitus sunt similia; orti fumus ex nihilo, igitur in nihilum erit relapsus: *Quia ex nihilo nati sumus, & post hoc erimus quasi non fuerimus.* Quinto, ex qualitate vitæ nostræ; nam est exigua flamma in corde accensa, unde eius motus, & fumus huius flammæ est respiratio: sed extinguetur flammula, nihilque remanebit nisi cinis in corpore, & spiritus in aërem, ut alius omnis flatus diffundetur; *quoniam fumus flatus est in navibus nostris, & sermo scintilla, i. res est scintilla, ad commovendum cor nostrum, quæ extincta, cinis erit corpus nostrum, & spiritus diffundetur tanquam mollis aër, & transibit vita nostra tanquam vestigium nubis, & sicut nebula dissolvetur, quæ fugata est à radiis Solis, & à calore illius aggravata.* Quibus moti rationibus, putant hominis animam esse mortalem: sed ut ait Sapiens: *Hæc cogitaverunt, & erraverunt.* Quoniam scilicet mortalitatem animæ colligunt ex mortalitate corporis; unde subdit Sapiens: *Et nescierunt sacramenta Dei, neque mercedem speraverunt iustitiæ, nec iudicaverunt honorem animarum sanctarum.* Magna eorū cæcitas, tum circa revelata; ut sunt Incarnatio, Christi Resurrectio, ex qua Augustinus serm. 120. infert cæterorum resurrectionem, & animarum immortalitatem: tum circa principia moralia, quæ naturaliter cognosci possunt, ut quod iustitiæ debeatur præmium; & pœna in iustitiæ: tum circa conclusiones, quæ inde trahi possunt; ut quod Iustorum animæ, licet multa in hac vita patiantur, magnis post illam honoribus afficientur. Denique circa veram

causam mortis, de qua subdit: *Quoniam Deus creavit hominem inexterminabilem, & ad imaginem similitudinis fecit illum: invidiam autem diaboli mors introivit in orbem terrarum: imitantur autem illum, qui sunt ex parte illius: quia scilicet ut ille homines perimit, ita isti volunt homines perimere.*

Secundò coarguntur summæ imprudentiæ & temeritatis; quia in negotio tam gravi rei periculosissimæ sese exponunt levissimis moti rationibus, uti videre potuistis. Nam quòd vita sit brevis & ardua, 2. quòd interitus sit, aut difficilis, aut inevitabilis, quæ probatio est animam esse mortalem? 3. Quòd nemo ab inferis redierit, falsum est; & ut ait Augustinus serm. 120. de diversis: *stulte, si pater tuus resurgeret, crederes? Dominus omnium resurrexit, & non credis? unde enim ita voluit mori, & resurgere, nisi ut omnes uni crederemus, ne à multis deciperemur? Et quid faceret pater tuus, si resurgeret, & loqueretur, iterum moriturus? attende cum quanta ille potestate resurrexerit, qui jam non moritur, & mors ei ultra non dominabitur.* 4. Malè ortus & interitus comparantur, melius ita comparare poteris, si dicas, qui potuit dare esse cum non haberetur, poterit conservare quod dedit. Denique quid tu vitam corporis æstimas totam hominis vitam? ut scias temerè te rem tanti momenti definivisse tam levibus rationibus, cum tam multas in contrarium rationes habeamus, & cum tantum adsit malè de ea re sentiendi periculū. Nā ut quidam argutè philosophatur apud Olor. lect. 16. cap. 4. distinct. 43. quæst. 2.

Si mortalis est anima, nullum infligitur supplicium credentibus immortalibus: si vero immortalis est, qui credunt mortalem plebentur magno supplicio; præstat igitur immortalē credere.

Tertiō coarguuntur impietatis; quia si animæ sint mortales, nulla est providentia; si nulla providentia, neque Deus est aliquis; hæc enim connexa sunt, ait Tullius; unde ex hac opinione, facilis ad Atheismum transitus: sicut itaque fides de animæ immortalitate ad religionem pertinet, uti de fide resurrectionis corporum scripsit Apostolus: ita negatio eiusdem impietate generat.

Egimus de malo antecedente, vide impiorum peiorem consequentiā: Sap. 2. Venite ergo, & fruamur bonis quæ sunt, & utamur creaturâ tanquam in iuventute celeriter (id est strenuè & graviter nihil prætereundo) vino pretioso & unguentis nos impleamus, & non prætereant nos flos temporis: coronemus nos rosis antequam marcescant, nullum pratium sit quod non pertranseat luxuria nostra: Nemo nostrum exors sit luxurie nostræ: ubique relinquamus signa lætitiæ: quoniam hæc est pars nostræ, & hæc est fors nostra, &c. Quasi dicerent sibi largiter utendum vitæ bonis & commodis: quasi non alia præter hæc sint bona, nullaque altera vita: sic apud Isaiam cap. 22. loquuntur: *Comedamus, & bibamus, cras enim moriemur.* Quæ consequentia? quæ conclusio? non aliter bos dissereret, si posset; non aliter asinus. Utinam verè cogitarent, exclamat Augustinus serm. 120. de diversis, se cras esse morituros: quis enim tam demens, atque perversus est, quis tam hostis animæ suæ, qui crastino die moriturus, non cogitet

finita esse omnia propter quæ laborat? sic enim scriptum est: *In illa die peribunt omnes cogitationes eius.* Et si homines propter eos quos hinc relinquunt, testamenti curam gerunt, imminenti die mortis suæ, quanto magis debent de anima sua aliquid cogitare? Cogitat homo quos relinquat, & se qui hæc omnia relinquit, non cogitat. Ecce habebunt filij tui quod dimittis, tu nihil habebis: utinam ergo esset cogitatio de morte. Et ipsa hoc novit impietas, & dicit: *Comedamus & bibamus, cras enim moriemur.* Sed quàm meliùs ait Augustinus: oremus & jejunemus, cras enim moriemur. Sic enim Isaias capite 22. *Et vocavit Dominus Deus exercituum in illa die ad fletum, & ad plandum, ad calvitium, & ad cingulum sacci: & ecce gaudium & lætitia, occidere vitulos, & jugulare arietes, comedere carnes, & bibere vinum: comedamus & bibamus, cras enim moriemur.* Certè in morte plactus & afflictio; hoc in more omnium hominum, ex mortis cogitatione naturaliter sequitur luctus & tristitia: impius autem inde trahit luxum & tripudium: ubi mens? ubi sensus? Quia (inquit) si mors omnia finit: saltem dum licet, bonis utamur. Sed si non omnia finit mors, quanta tua erit deceptio, ô impie? Sed verò etiam (ais) si mors omnia finit, quanta fuerit vestra quoque deceptio? Ita ne verò nos paribus decertamus armis, & quod afferro, quod credo, tam incertum est, atque dubium, quàm quod credis? At quibus tu niteris fundamentis? certè futilibus, ambiguis rationibus, atque incertis: ego verò innumeris oraculis, miraculis, rationibus, & probationibus;

bus; unde Augustinus loc. cit. de diversis. Confirmata fides est, non solum in cordibus, sed etiam in oculis hominum; ascendit ille in caelum qui haec demonstravit, misit Spiritum Sanctum discipulis suis, praedicatum est Evangelium: si mentimur haec, interroga orbem terrarum: multa quae promissa sunt, facta sunt; multa quae sperabuntur, impleta sunt, in fide Christiana totus orbis viget, &c. Testimonium in caelo, testimonium in terra, testimonium ab Angelis, testimonium ab inferis: Quid remansit, quod non clamet? & tu dicis, manducemus, & bibamus, cras enim moriemur! Sed age, fingamus nos utrimque periclitari, nec me certiore esse, quam tu sis: age amabo, cuius maior est atque tutior prudentia, tua, an mea? Quid tu obiicis periculo, quid ego? tu aeternitatem, ego tempus: tu res summas, ego res vilissimas; nam, ego deceptus sum; quamquam quomodo possum? sed fingamus in tui gratiam; cuius tantem rei feci iacturam? voluptatem, deliciarum, & an omnium? certe tantum illicitarum & probrosarum. Iterum, nulla sit altera vita; cuius nostrum melior atque optabilior erit vita? nonne casta melior impura? an non melior iusta ea quae est iniusta? nonne est melior temperantia intemperantia? & sic de caeteris: vel te iudice & approbatore? Vides itaque me non esse deteriori statu. Sed jam sortem inverte? Si ergo deceptus non sum, sed tu, quo tandem loco res tuae erunt? quod deveneris? quae tua desperatio? *Nos insensati vitam illorum assumabamus insaniam, & finem illorum sine honore, &c.* Ac vide an non sit mera stultitia ob rem nihili, &

fundamentum incertum, se rei tantae, tamque gravi obiicere. Sed quid arguo stultitiae, cum magna sit impietas? itaque ne leve crimen putares, postquam Haiaas vocem impiorum attulit: *Comedamus & bibamus, cras enim moriemur.* Subiicit: *Et revelata est in auribus meis vox Domini exercituum: si dimittetur iniquitas haec vobis, donec moriamini, dicit Dominus Deus exercituum: hoc est, juro quia non dimittetur vobis haec iniquitas: etenim: ut ait ibidem Propheta: Et vocabit Dominus Deus exercituum in die illa ad stetum & ad plandum, ad calvitium, & ad cingulum sacci: & ecce gaudium & letitia.*

Superest itaque tertia mortis consideratio, nempe Christianorum propria, qui religiose mortem intuentur; unde sacros cineres adhibet Ecclesia, ut significet se mortem religiose & sancte intueri.

Itaque 1. si mortis causam aspicit, non tam causas naturales & externas attendit, quam causam occultam sola fide cognitam, se eundem illud Sap. 2. *Deus creavit hominem inexterminabilem: invidia autem diaboli mors introivit in orbem terrarum.* Et illud Apost. Rom. 5. *Per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit.* 2. Si qualitatem, novit esse finem vitae mortalis, initium autem beatæ: quod quia ignorarunt impij, recte ait Sapiens c. 2. *Nescierunt sacramenta Dei, neque mercedem speraverunt iustitiae, nec judicaverunt honorem animarum sanctarum.* Eodem modo quascunque trahit consequentias, illae omnes pertinent ad religionem, uti praecedenti concione ostendimus. Tu vide quam trahere velis.

Alius enim rerum omnium contemptum, & abdicationem elicit Job. 27. *Divus cū dormierit, nihil secum auferet.* Et Luc. 12. *Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te, & quæ parasti, cuius erunt?* Pl. 48. *Relinquent alienis divitias suas:* Pl. 38. *thesaurizat, & ignorat cui congregabit ea.* Hieronymus epistolâ ad Cyprian. *Qui se quotidie recordatur moriturum, cōtemnit præsentia, & ad futura festinat:* Alius reconciliatur inimico, sciens hominis mortalis non debere inimicitias esse immortales. Ad hæc, si Sol non debet occidere super iracundiam; multò minùs vita: denique cū reconciliatio fieri debeat intra vitæ terminum, si aliquis occupetur à morte, non valet excusatio coram Deo, quòd fuerit deprehensus, postquam Christus admonuit: *Vigilate, quia nescitis diem, neque horam.* Plura addi possunt ex mortis utilitatibus.

Huc usque diximus cur sacri cineres adhibeantur, illud alterum sequitur, ut videamus cur initio Quadragesimæ.

1. Ratio esse potest: quia mors & abstinentia eodem die nata sunt in Paradiso, nimirum ex Dei præcepto; ubi enim est præceptum, oportet sit vis coercendi; illa autem est potestas pœnam infligendi: ut autem primum præceptum fuit jejuniij: (unde Basil. oratione 1. de jejunijs. Reverere jejuniij canticum: tam vetus est, ut simul cum homine condito cœperit: in Paradiso præscriptum est: primum illud præceptum accepit Adam, ne de ligno scientiæ boni & mali ederet, hoc autem verbum, non edetis, jejuniij & abstinentiæ

lex est:) ita primum supplicium fuit mors, secundum illud, *in quacumque die comederis, morieris:* ideo de Adamo scripsit Tertullianus libro de jejunijs capite 3. Salutem gula vendidit; manducavit denique & periit, salvus alioqui si uni arbutulæ jejunare maluisset. Bene igitur initio Quadragesimæ cineres, & abstinentia simul obiiciuntur, ut memineris defectu abstinentiæ, mortem venisse, & remedium mortis, esse abstinentiam: Tertull. loco citato: *Teneo igitur à primordio homicidam gulam, tormentis atque suppliciis inediæ puniendam; etiamsi Deus nulla jejunijs præcepisset, ostendens ramen undenam sit occisus Adam, mihi reliquerat intelligenda remedia offensæ, qui offensam demonstrat.*

Secundâ ratio, quia ex Sancto Hieronymo; hic est habitus pœnitentium, quod ut meliùs intelligatur.

Nota 1. cineris asperisionem in capite adhibitam in Scriptura, ad significandum dolorem suum, vel in propria, vel in aliena calamitate: in propria quidem 2. Reg. cap. 13. ubi sermo de Thamar oppressa & violata: *Quæ aspergens cinerem capiti suo, scissa talari tunica, impositisque manibus super caput suum, ibat ingrediens, & clamans.* In libro Ester cap. 4. de Mardocheo: *Scidit vestimenta sua, & indutus est sacro, spargens cinerem capiti.* Jeremiæ 6. dum invitat ad luctum; *Filia populi mei accingere cilicio, & conspergere cinere; luctum unigeniti fac tibi, planctum amarum, quia repente veniet vastator super nos.* Et cap. 25. *Ululate pastores, & clamate, & aspergite vos cinere, optimates gregum.*
Thre-

Threnorum 2. *Consperferunt cinere capita sua, accincli sunt ciliciis. Ezech. 27. Clamabunt amarè, & superiacient pulverem capitibus suis, & cinere conspergentur.* In aliena quoque calamitate moris id fuisse constat ex Scriptura: sic Ezech. 27. postquam Propheta prædixit vastationem Tyri, subdit quod Magnates ipsius cinere se conspergent; nam pulveris aspersio, eiusdem damni communicationem importat, quæ solatium quoddam miseris afferre solet. Hac primùm ratione Jobum consolabantur amici; cum enim eum vidissent, scissis vestimentis, tonso capite corruisse in terram, ac pulvere respersum dicere c. 1. *Nudus egressus sum de utero matris meæ, & nudus revertar illuc. c. 2. Ipsi quoque exclamantes ploraverunt, scissisque vestibus, sparserunt pulverem super caput suum in cœlum.*

Nota 2. non modo in Scriptura, sed etiam apud prophanos Authores, hunc morem fuisse usitatum in luctu, & mœnore summo: Ita apud Poëtam de quodam duce.

Canitiem multo deformat pulvere. Et id alij passim.

Nota 3. Hinc tractam fuisse illam ceremoniam, ad significandam & agendam pœnitentiam.

1. Quia pœnitentia gravissimus luctus est; nulla enim pœnitentia sine dolore; dolor autem iste debet esse omnium maximus; quia de summo malo, nempe de peccato: at nemo summum dolorem tenere potest, quin foras erumpat, & inter reliqua signa fuit illa cineris aspersio: Hinc illud Jobi capite 42.

Ago pœnitentiam in favilla & cinere. Et Jonæ 3. ubi fit mentio pœnitentiæ Regis Ninives, scribitur: *Surrexit de folio suo, & abiecit vestimentum suum, à se & indutus est sacco, & sedit in cinere.*

2. Quia in pœnitentia tria potissimum spectantur: imprimis, ut Deus offensus placetur. 2. ut peccator puniatur. 3. ut homo à peccato removeatur: quæ omnia maximè istâ ceremoniâ complentur. Nam quoad primum attinet, ut Deus offensus placetur, id impetrat homo. 1. ex cognitione suæ infirmitatis, cujus symbolum favilla, & cinis: quasi deprecetur veniam culpæ admixtæ ex infirmitate. Ita Jobus capite 10. *Memento quæso quòd sicut lutum feceris me, id est, ex pulvere coagmentatum, & in pulverem reduces me.* Et cap. 30. *Comparatus sum luto, & assimilatus sum favillæ & cineri: unde in fine historiæ excusans culpam, ait: Et ago pœnitentiam in cinere, & favilla.* Quasi diceret, si non ob prioris vitæ delicta, at saltem propter loquendi imperitiam, his plagis merito afficio: si non ob ea quæ mihi adversarij affingunt, at propter humanæ conditionis imbecillitatem sedere in cinere, ac pulvere non recuso. 2. cum miser mortalis homo, pulverem, vel cinerem capiti suo aspergit, suam originem, & quid etiam de se futurum sit, Deo ex alto prospicienti ostendit, quod divinam misericordiam erga miserimum, & pulverulentum hominem excitet; nam solet miseriam ostentatio ad misericordiam incitare. Hoc validissimo argumento divinam opem Jobus implorabat: *Memento quæso quòd sicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me.*

Hoc

Hoc etiam usæ sunt orationis rhetorico colore sanctæ mulieres Judith, & Esther; de prima enim sic dicitur capite 9. *Judith ingressa est oratorium suum, & induens se cilicio, posuit cinerem super caput suum, & prosternens se Domino, clamabat ad Dominum, dicens. De altera vero legimus cap. 14. Pro unguentis variis cinere & stercore implevit caput & corpus suum humiliavit ieiuniis, omniaque loca in quibus lætari consueverat: crinium laceratione complevit. Ita Iobus cap. 16. Saccum consui super carnem meam, & operui cinere carnem meam. Ita Ninivitæ Ionæ 3. Et prædicaverunt ieiunium, & vestiti sunt sacco, &c. Denique de Tyriis & Sidoniis affirmat Christus Matth. 11. Si in illis factæ fuissent virtutes, quæ in Corozain, vel Bethsaida factæ fuerant, olim in cinere & cilicio pœnitentiam fuisse facturas. Igitur ex vilissima sui origine, & ex fine atque exitu, in quem redigendus est, ostendit se indignum esse, in quo destruendo Deus ostendat potentiam suam: ita divinæ iræ obiicit creatura propriæ abiectionis, & miseriæ assiduam meditationem. Iobus capite 13. *Contra folium quod vento rapitur ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris. Et cap. 7. Ecce nunc in pulvere dormiam, & si mane me quaesieris, non subsistam. Cum itaque peccator ostendit se Deo tanquam pulverem & cinerem, suam imbecillitatem Deo exhibet, ut qui sit tanquam pulvis quem proicit ventus a facie terræ; & a quo nihil propterea sit timendum. 3. Eâ ratione ostendit se eò redactum, ut iam peius tractari non possit, quod optimè pulvere & cinere indicatur; duo enim mala, quasi cuidam urbi minatur unicui-**

que Deus, incendium & ruinam. Ita Isaia 30. *Auditam faciet Dominus gloriæ vacis sue, & terrorem brachij sui ostendet in comminatione furoris & flammæ ignis devorantis, allidet in turbine, & lapide grandinis. Sed contra hæc potentissima divini brachij tela, scutum, & galeam adinvenit humana miseria, nempe cineres, quos non ampliùs comburit ignis, & pulverem quem non comminuit turbo, neque coterit grando, nempe nostri nihili consideratione. Ad hæc quid contra flammam devorantem meliùs ponas, quàm cinerem, qui ab igne non corripitur, cum sit totius succi, & pinguedinis expers? contra turbine & grandinem collidentem, quid meliùs obiicias, quàm pulverem, qui ulterius conteri, & collidi non potest? Vt igitur cinis ignem, & pulvis grandinem facile evadunt: ita Deum iratum facile effugiunt pœnitentes & mœrentes.*

5. Eâ ratione pœnitentes se Deo exhibent tanquam mortuos, & in pulverem redactos, ut sic divinam clementiam, atque misericordiam alliciant, quæ non patitur, ut in mortuos sæviatur.

Denique uti advertit Pineda in caput 32. Iobi: sicut igne & aquâ ita etiam aspersione terræ & cineris, criminum purgationis fiebant: quare paricidium quasi crimen inexpressibile, terrâ carere voluerunt, ut scribit Clemens Alexandrinus 3. pædag.

Quoad secundum quod spectat peccatoris penam, non dubium quin eâ ratione puniatur.

1. Quia sic abiicitur quidquid ad delicias pertinet. Quare fermè cineres & ci-

& cilicium conjunguntur in Scriptura Judith. 4. *Præcindi ciliciis offerebant sacrificia Domino, & erat cinis super capita eorum.* Et in libro Esther capite 4. de aliis Judæis: *Sacco & cinere multis pro strato utentibus.* Lucæ 10. *Olim in cilicio, & cinere sedentes pœniteverunt: & alibi passim.*

2. Quia sic anima humiliatur, dum eò se redactam agnoscit, quasi nihil sibi superesset, nisi de incendio cinis, quò omnis sua gloria redacta sit. Sic illa apud Tragicum: *Complete manus, hoc ex Troja sumpsisse licet.* Et quidem anima, quæ spiritus est immortalis, in pœnam sumere potest, & debet videre se junctam corpori perituro: nec meretur parum, si id ex sensu humilitatis Christianæ patitur.

Quoad tertium, nempe hac ceremonia hominem à peccato removeri, jam antea diximus; nempe ob mortis memoriam: Nam ita indicat homo se consimili statu esse, quo mortuos, & redactos in cinerem, ac favillam; quare non alio habitu se Deo conspiciendum præbet, quam sub cinere, sub pulvere, sub favilla: cum itaque pœnitentiæ agendæ præceptum nobis sit impositum, & in vita nullum sit tempus determinatum, hoc nobis determinat Ecclesia in Quadragesimâ; atque ut illud indicet, nos ipso initio, & quasi à janua, habitu induit pœnitentiæ, dum cineres capiti imponit. Hinc in Epistola, verba Ioël Prophetæ vsurpat, *Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejuniis, & in fletu, & in planctu, & scindite corda vestra, & non vestimenta vestra, &c. Egrediatursponsus de cubili suo, & sponsa de thalamo suo, inter vestibulum, & altare plora-*

bunt Sacerdotes ministri Domini, & dicent. Parce Domine, parce populo tuo.

Quæ cum ita sint, Auditores, in quale tandem tempus pœnitentiæ differimus, cum non jam consilij sit, sed necessitatis. *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* Nunc illud tempus, de quo dicitur: *In tempore accepto exaudi vi te:* Ad quod nos Ecclesia ipso habitu, vocibus, & suis ceremoniis invitat: quorsum enim tibi cineres proponit, nisi ut te moneat eius status, ad quem te vocat?

Certè cum variæ tibi sint occasiones agendæ pœnitentiæ, 1. Sanctorum exempla; quid enim illi non præstiterunt: omnis generis, conditionis, ætatis, sexus 2. peccatorum nostrorum horror; nam cum aliquando pœnæ lundæ sint, num tibi videris satis nominum contraxisse? 3. Christi Domini Passio, ex quâ discis quid meruerint peccata & cui tandem similis esse debeas, ne sis parum conveniens sub spinoso capite membrum delicatum. 4. magnitudo gloriæ. Etenim Rom. 8. *non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis* 2. Cor. 4. *Momentaneum enim & leve tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis.* 5. Inferorum pœnæ, quid enim ad earum aspectum grave esse potest? Nihilominus tamen nihil magis mortales commovere solet ad pœnitentiæ, quam mortis consideratio, & vitæ brevitatis: Quid enim corpus, & carnem eximimus, quæ brevi in putredinem corrumpenda sunt, & in pulverem dissolvenda? Quid ad faginam vivis, ut mortem abundantius pascas,

ut vermibus convivium pares, ut majus & morti & sepulchro trophæum instruas: times pallorem, mox erit unicus ille tuus color, vereris maciem, hic erit habitus corporis tui: vis oculis placere, mox eisdem tuo cadavere offensus: Ad corpora mortuorum, etiam pulcherrima, quam scæda, quam horrenda: times carnem delicatam divexare: vide cuius sit æstimationis: etenim qui se blandius diligunt, in terram defodiunt, miscent pulveri, vermibus exponunt: Quid ni itaque opus necessarium aggredieris? nam si nunquam vis aggredi, necesse est ut pereas: secundum illud Christi Domini. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* Quod si aliquando, certè hoc tempore: nisi isto facias, quæ spes unquam, cum te ad hoc omnia premant.

Quod si facere decrevistis, vide quid

aggredieris? non habitum tantum, sed animum gere pœnitentis. Non tantum ad ceremoniam sint in capite tuo cineres, sed de facto corpus tuum divexa, jejuniis, oratione, vigilia, cilicio, sacco, flagellis, pœnitentiis. Neque hoc tantum, sed quia vera pœnitentia sedem habet in corde. *scindite corda vestra, & non vestimenta vestra,* germana pœnitentiæ est humilitas, atque animi demissio, quæ significatur per cinerem secundum illud Job. *Comparatus sum luto, assimilatus sum faville, & cineri.* Tu itaque animum gere humilem, atque demissum: vera pœnitentia vindictam nescit, sed veniam postulat. Tu omnibus ignosce, ac tibi ignosci postula: vera pœnitentia delicias nescit, jocus, risum, voluptates, sed amat solitudinem, luctum, lacrymas, planctum, suspiria, orationem.

* *

